28/07/2026

Η Εκκλησία στους δρόμους των Φίτζι

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Αυστραλίας

Για πέντε ημέρες, η ιεραποστολική ομάδα μας από την Αδελαΐδα διέσχισε τη Βανούα Λέβου και τη Βίτι Λέβου, μεταφέροντας τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης, επισκεπτόμενη ασθενείς και οικογένειες που πενθούν, κατηχώντας και συμμετέχοντας στην τέλεση Βαπτίσεων, ενός Γάμου και της Θείας Λειτουργίας.

- π. Μιχαήλ Ψαρομμάτης

Στους δρόμους αυτούς η πίστη δεν έμεινε μέσα στους ναούς. Μπήκε στα σπίτια, ακούστηκε στη γλώσσα του τόπου και στάθηκε δίπλα στη χαρά και στον πόνο των ανθρώπων.

Πριν ακόμη φανεί ο ήλιος πάνω από τους καταπράσινους λόφους του Σαβουσάβου, η πρωινή ομίχλη σκεπάζει το λιμάνι και περνά πάνω από τη μαρίνα Copra Shed. Το matangi, το απαλό πρωινό αεράκι των Φίτζι, κινεί τα φύλλα των φοινίκων, τις μπανανιές και τους ιβίσκους, καθώς ανοίγουμε τα πρώτα κιβώτια πάνω στα

τραπέζια.

Ρύζι, αλεύρι, λάδι, κονσέρβες, σαπούνια, οδοντόκρεμες, είδη προσωπικής υγιεινής και άλλα αναγκαία αγαθά καταμετρώνται και χωρίζονται σε δέματα. Στο λιμάνι αρχίζουν να κινούνται τα πρώτα αλιευτικά, ενώ από τα γύρω σπίτια ανεβαίνει ο καπνός του πρωινού μαγειρέματος. Η αλμύρα του κόλπου αναμειγνύεται με τη μυρωδιά του υγρού ξύλου, της αποξηραμένης καρύδας και του πετρελαίου. Η βροχή παραμένει πάνω στα πλατιά φύλλα του dalo και των αρτόδεντρων, καθώς το Σαβουσάβου ξυπνά με το κελάηδημα των πουλιών, τις πρώτες φωνές στον δρόμο και τις οικογένειες που ετοιμάζουν το φαγητό της ημέρας.

Πριν τελειώσουν αυτές οι πέντε ημέρες, τα εφόδια θα έχουν περάσει από πολλά χέρια και θα έχουν διασχίσει δύο νησιά, φθάνοντας σε σπίτια δίπλα σε φυτείες ζαχαροκάλαμου και σε οικογένειες που ζουν στο τέλος στενών χωματόδρομων.

Το πενθήμερο οδοιπορικό της ιεραποστολικής ομάδας από την Αδελαΐδα άρχισε στις 16 Ιουλίου. Η Πρεσβυτέρα Σταυρούλα και εγώ ταξιδέψαμε μαζί με τη Νίκη, τη Μαρία, τη Βικτωρία και την Κρίστεν, περνώντας από τα τραπέζια της συσκευασίας στους δρόμους των χωριών και από τις ιερές ακολουθίες στα σπίτια των οικογενειών, ανταποκρινόμενοι σε όσα έφερνε μπροστά μας η κάθε ημέρα.

Με την Πρεσβυτέρα διακονούμε την Ορθόδοξη ιεραποστολή στα Φίτζι εδώ και δεκατρία χρόνια. Έχουμε δει παιδιά να μεγαλώνουν και προσπαθήσαμε να τα καθοδηγήσουμε καθώς περνούσαν στην ενηλικίωση. Είδαμε κοινότητες να συγκεντρώνονται γύρω από τη Θεία Λειτουργία, ναούς να γίνονται τόποι αναφοράς και τους τοπικούς κληρικούς να αναλαμβάνουν την ποιμαντική διακονία που συνεχίζεται καθ’ όλη τη διάρκεια του χρόνου. Τα ονόματα των οικογενειών, οι ασθένειες, οι απώλειες, οι ελπίδες και οι χαρές τους έχουν σταδιακά εισέλθει στη δική μας ζωή και προσευχή.

Κάθε επιστροφή στα Φίτζι είναι επιστροφή σε ανθρώπους που γνωρίζουμε. Ένα

παιδί που κάποτε στεκόταν ντροπαλό δίπλα στον ναό μάς υποδέχεται πλέον ως νεαρός άνδρας. Κάποιος που άλλοτε άκουγε την κατήχηση βοηθά τώρα έναν άλλον άνθρωπο να γνωρίσει την πίστη. Ένας ιερέας μάς εξηγεί πως έχουν αλλάξει οι συνθήκες μιας οικογένειας από την προηγούμενη επίσκεψή μας, ενώ μια γιαγιά μάς ρωτά αν θυμόμαστε ακόμη το όνομα ενός ανθρώπου για τον οποίο είχαμε προσευχηθεί πριν από χρόνια.

Μέσα σε αυτά τα χρόνια έχει δημιουργηθεί ανάμεσα στα Φίτζι και την Αδελαΐδα ένα βαθύ veiwekani, ένας δεσμός συγγένειας και ευθύνης που περνά πάνω από τον ωκεανό. Οι άνθρωποι αυτοί δεν είναι μακρινά ονόματα συνδεδεμένα με ένα φιλανθρωπικό πρόγραμμα. Αποτελούν μέλη της εκκλησιαστικής μας οικογένειας.

Στην Αυστραλία, σε ορισμένες από τις οργανωμένες ενορίες μας, η ενοριακή ζωή στηρίζεται σε μόνιμους ναούς, καθορισμένα προγράμματα ακολουθιών, αίθουσες, επιτροπές, σχολεία, ιδιωτικά αυτοκίνητα και πόρους που δημιουργήθηκαν με τον κόπο πολλών γενεών. Όλα αυτά είναι μεγάλες ευλογίες. Η ευκολία αυτή, όμως, μπορεί να περιορίσει την εκκλησιαστική ζωή σε μία μόνο ζώνη της εβδομάδας. Συμμετέχουμε στη Θεία Λειτουργία, συναντούμε ο ένας τον άλλον μετά το πέρας της και κατόπιν επιστρέφουμε στην υπόλοιπη καθημερινότητά μας.

Στα Φίτζι η Εκκλησία δεν χωρά μόνο στην Κυριακή. Ταξιδεύει μέσα στο αυτοκίνητο του π. Αλεξίου στους δρόμους έξω από τη Λαμπάσα. Μπαίνει σε ένα απλό vale, ένα ξύλινο ή μεταλλικό σπίτι, και στέκεται δίπλα στον ασθενή. Ακούγεται στα φιτζιανά κάτω από μια στέγη από λαμαρίνα. Είναι παρούσα στο ρύζι και στο αλεύρι που μεταφέρονται σε μία οικογένεια, σε ένα νεογέννητο που λαμβάνει το χριστιανικό του όνομα, στα παιδιά που κουβαλούν εφόδια σε άλλα σπίτια και στους πιστούς που συγκεντρώνονται γύρω από την Αγία Τράπεζα.

Ύστερα από δεκατρία χρόνια, αυτή η εικόνα μάς είναι γνώριμη, χωρίς ποτέ να γίνεται συνηθισμένη. Είναι η ίδια Ορθόδοξη Εκκλησία, όμως εδώ η σχέση με τον άνθρωπο παραμένει άμεση. Η φτώχεια είναι σκληρή πραγματικότητα και η στέρηση δεν αγιάζει από μόνη της. Όταν, όμως, οι ανάγκες δεν μπορούν να παραπεμφθούν εύκολα σε υπηρεσίες και προγράμματα, η φροντίδα γίνεται προσωπική ευθύνη. Η λατρεία, η κατήχηση, η ποιμαντική διακονία και η πρακτική βοήθεια παραμένουν μία ενιαία ζωή.

Ο Ευαγγελιστής Λουκάς γράφει ότι οι πρώτοι χριστιανοί «ήσαν προσκαρτερούντες τη διδαχή των Αποστόλων και τη κοινωνία και τη κλάσει του άρτου και ταις προσευχαίς» (Πράξεις 2:42). Κατά τη διάρκεια εκείνων των πέντε ημερών, αυτή η ζωή της Εκκλησίας βρέθηκε και πάλι μπροστά μας: κατήχηση στο Σαβουδρόδρο, προσευχή μέσα σε οικογενειακά σπίτια, τρόφιμα που μοιράζονταν σύμφωνα με τις

ανάγκες, άνθρωποι που μεταφέρονταν από απομακρυσμένους οικισμούς στη Θεία Ευχαριστία, Βαπτίσεις κάτω από τον ανοιχτό ουρανό και δοξολογία του Θεού στη γλώσσα των Φίτζι.

Ορισμένες από τις προετοιμασίες για την ιεραποστολική επίσκεψη είχαν ήδη αρχίσει στον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος στο Σαουένι. Οι νέοι της ενορίας, μαζί με παιδιά από το Ορφανοτροφείο της Αγίας Ταβιθάς, είχαν παραλάβει τα προσφερόμενα είδη και είχαν αρχίσει να τα ταξινομούν και να τα συσκευάζουν.

Ο Αμφιλόχιος, ένας νεαρός Φιτζιανός που σπουδάζει στην Ορθόδοξη Θεολογική Σχολή του Αγίου Αποστόλου Ανδρέα στο Σίδνεϊ, βρισκόταν στα Φίτζι για τις πανεπιστημιακές του διακοπές. Είχαμε συνεχή επικοινωνία μαζί του καθ’ όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας. Βοήθησε στον εκτελωνισμό, στην παραλαβή των δωρεών, στην αγορά των απαραίτητων ειδών στα Φίτζι και στον συντονισμό των νέων.

Από προηγούμενες επισκέψεις είχαν μάθει πώς να καταμετρούν τις κονσέρβες, να μοιράζουν τα είδη προσωπικής υγιεινής και να ετοιμάζουν σωστά κάθε δέμα. Όταν φθάσαμε, είχαν ήδη αναλάβει μόνοι τους μεγάλο μέρος της προετοιμασίας.

Η πίστη παραδίδεται από τη μία γενιά στην άλλη μέσα από τη Θεία Λειτουργία, την κατήχηση και την προσευχή. Παραδίδεται, επίσης, όταν ένας νέος άνθρωπος μαθαίνει να διακρίνει την ανάγκη μιας άλλης οικογένειας, ανοίγει ένα κιβώτιο και ετοιμάζει τρόφιμα για κάποιον που ίσως δεν έχει συναντήσει ποτέ.

Οι πρώτοι χριστιανοί τοποθετούσαν όσα είχαν ενώπιον των Αποστόλων, ώστε η διανομή να γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες του καθενός. Στα Φίτζι αυτή η προσφορά παίρνει τη μορφή τροφίμων, ειδών υγιεινής και κουπονιών για αγορές, τα οποία περνούν από τους ανθρώπους της Αδελαΐδας στα χέρια των νέων του Σαουένι και από εκεί στα σπίτια των οικογενειών. Οι δωρεές, τα τελωνειακά έγγραφα, οι κατάλογοι αγορών και η συσκευασία βρίσκουν τον σκοπό τους όταν μία οικογένεια λαμβάνει με αξιοπρέπεια όσα έχει ανάγκη.

Η φιτζιανή λέξη vanua σημαίνει πολύ περισσότερα από τη γη. Περιλαμβάνει τον τόπο και τους ανθρώπους, την οικογένεια, το αίσθημα του ανήκειν, την παράδοση και τις ευθύνες που συνδέουν μία κοινότητα. Καθώς ταξιδεύουμε μέσα στο vanua, η φυσική ομορφιά και οι δυσκολίες που σηκώνουν πολλοί άνθρωποι βρίσκονται πάντοτε πολύ κοντά η μία στην άλλη.

Ο δρόμος έξω από το Σαβουσάβου περνά ανάμεσα σε καταπράσινους λόφους, ενώ η θάλασσα εμφανίζεται και χάνεται πίσω από τα δέντρα. Φοίνικες γέρνουν πάνω από ξύλινα σπίτια, η κασάβα φυτρώνει σε κομμάτια κόκκινης γης και τα πλατιά φύλλα του dalo κρατούν ακόμη τη βροχή. Τσαμπιά από vudi, την τοπική ποικιλία πλαντάιν, κρέμονται κοντά σε αρτόδεντρα, παπάγιες και μάνγκο, ενώ από τα ανοιχτά παράθυρα του αυτοκινήτου μπαίνει η μυρωδιά της βρεγμένης γης και των τσακισμένων φύλλων.

Στο Σαβουσάβου ετοιμάσαμε αρκετά δέματα με τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης

και συνεχίσαμε προς το Σαβουδρόδρο, όπου μας περίμεναν οικογένειες συνδεδεμένες με την Ορθόδοξη ιεραποστολή. Εκεί τελέσαμε Αγιασμό. Διαβάστηκαν οι ευχές, ο Τίμιος Σταυρός βυθίστηκε στο νερό και οι άνθρωποι προσήλθαν για να λάβουν την ευλογία.

Στη συνέχεια διαβάσαμε την ευχή της ογδόης ημέρας για τη νεογέννητη κόρη της Σταυρούλας και του Στεφάνου. Στην αγκαλιά των γονέων της και περιστοιχισμένη από συγγενείς και γείτονες, έλαβε το όνομα Βικτωρία.

Της έδωσα αυτό το όνομα ως ευχή, ώστε μέσα από τη ζωή της και τη μαρτυρία της οικογένειάς της η νίκη του Χριστού επί του θανάτου να ριζώσει και να καρποφορήσει σε αυτό το απομακρυσμένο χωριό. Πριν ακόμη μπορέσει η ίδια να προφέρει το όνομα του Χριστού, το δικό της όνομα προφέρθηκε ενώπιόν Του:

«Τω δε Θεώ χάρις, τω διδόντι ημίν το νίκος διά του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού» (Α΄ Κορινθίους 15:57).

Η ζωή της Βικτωρίας μόλις είχε αρχίσει, όμως το όνομά της είχε ήδη εισέλθει στην προσευχή της Εκκλησίας και είχε ενωθεί με την ελπίδα της Αναστάσεως. Γύρω της στέκονταν οι άνθρωποι ανάμεσα στους οποίους θα μεγαλώσει και οι οποίοι, Θεού θέλοντος, μπορεί μία ημέρα να αποτελέσουν την ενοριακή κοινότητα αυτού του τόπου.

Παραμείναμε στο Σαβουδρόδρο για σχεδόν δύο ώρες κατήχησης. Ορισμένοι είχαν ήδη αρχίσει να γνωρίζουν την Ορθόδοξη πίστη και σκέπτονταν το Βάπτισμα, ενώ άλλοι είχαν έλθει επειδή κάποιος συγγενής ή γείτονας τους είχε μιλήσει για την Εκκλησία.

Η συζήτηση ακολούθησε τον φιτζιανό τρόπο του talanoa, που αφήνει στους ανθρώπους χρόνο να μιλήσουν, να ακούσουν, να θέσουν ερωτήματα και να επανέλθουν σε κάτι το οποίο προσπαθούν ακόμη να κατανοήσουν. Μιλήσαμε για τον Χριστό, την Αγία Τριάδα, το Βάπτισμα, τη μετάνοια, την προσευχή, τις εικόνες, τους Αγίους και τη Θεία Λειτουργία. Μία ερώτηση για το σημείο του Σταυρού οδήγησε στο μυστήριο της Ενανθρωπήσεως, ενώ μία άλλη για το Βάπτισμα άνοιξε τη συζήτηση γύρω από τον θάνατο και την ανάσταση μαζί με τον Χριστό. Όταν κάποιος ρώτησε τι σημαίνει να ανήκει κανείς στην Εκκλησία, η συζήτηση στράφηκε στην εξομολόγηση, στη Θεία Ευχαριστία και στην καθημερινή ζωή της προσευχής.

Τα παιδιά κινούνταν ανάμεσα στους ενηλίκους, άκουγαν για λίγο και ύστερα επέστρεφαν στο παιχνίδι τους, ενώ τα δέματα περίμεναν κοντά μας. Στα Φίτζι η κατήχηση σπάνια γίνεται μακριά από τις πραγματικές συνθήκες της οικογενειακής ζωής. Οι άνθρωποι ρωτούν για τον Χριστό ενώ αντιμετωπίζουν ασθένεια, πένθος, αβέβαιη εργασία και τον καθημερινό αγώνα για να υπάρχει φαγητό στο τραπέζι. Η Εκκλησία μιλά για τη Βασιλεία του Θεού καθισμένη ανάμεσα στις

πραγματικότητες που ζουν οι άνθρωποι.

Από το Σαβουδρόδρο συνεχίσαμε προς τη Λαμπάσα, σταματώντας στον δρόμο για να προσφέρουμε τρόφιμα, είδη πρώτης ανάγκης και κουπόνια αγορών. Ορισμένα σπίτια βρίσκονταν κοντά στον κεντρικό δρόμο, κάτω από καρύδες και μάνγκο. Για να φθάσουμε σε άλλα, έπρεπε να στρίψουμε σε μικρότερους δρόμους και να προχωρήσουμε βαθύτερα μέσα στους οικισμούς.

Ο αλμυρός αέρας του Σαβουσάβου έδωσε σταδιακά τη θέση του στη θερμότερη ενδοχώρα της Λαμπάσα. Τα ζαχαροκάλαμα απλώνονταν στα χωράφια και τα φύλλα τους κινούνταν μαζί στον άνεμο. Βοοειδή έβοσκαν δίπλα στον δρόμο και καπνός υψωνόταν στο βάθος. Καθώς πλησίαζε το βράδυ, από τα σπίτια έφθαναν οι μυρωδιές του οικογενειακού φαγητού: κρεμμύδι, σκόρδο, κουρκουμάς και φύλλα κάρι τηγανίζονταν σε μικρές εστίες, το roti ψηνόταν πάνω στο tawa, η κασάβα έβραζε σε μεγάλες κατσαρόλες και το γάλα καρύδας ετοιμαζόταν για τα φύλλα του dalo και τα υπόλοιπα φαγητά.

Φθάσαμε στον Ιερό Ναό των Αγίων Αθανασίου και Νικολάου καθώς έδυε ο ήλιος. Ο

π. Αλέξιος μάς υποδέχθηκε και μας εξήγησε ποιες οικογένειες έπρεπε να επισκεφθούμε. Γνώριζε ποιος ήταν ασθενής, ποια οικογένεια είχε πρόσφατα κηδεύσει κάποιον δικό της, σε ποιο σπίτι έλειπαν τα τρόφιμα και ποιοι δρόμοι θα γίνονταν δύσβατοι μετά το σκοτάδι.

Ακολουθώντας τον σε δρόμους που έχει μάθει μέσα από χρόνια ποιμαντικής διακονίας, διαπιστώσαμε για άλλη μία φορά ότι τα τρόφιμα μάς έφερναν μέχρι την πόρτα, όμως η επίσκεψη σύντομα προχωρούσε πολύ βαθύτερα.

Πολλά σπίτια είναι απλές κατασκευές από ξύλο ή λαμαρίνα. Τα παπούτσια και τα σανδάλια μένουν έξω. Οικογενειακές φωτογραφίες, εικόνες, ημερολόγια και σχολικές εργασίες των παιδιών κρέμονται στους τοίχους. Μία Αγία Γραφή μπορεί να βρίσκεται πάνω σε ένα μικρό ράφι, δίπλα σε φάρμακα, ένα μεταλλικό κύπελλο και έναν φακό έτοιμο για τη νύχτα.

Εμείς φθάσαμε με τρόφιμα και κουπόνια, εκείνοι όμως μας υποδέχθηκαν ως φιλοξενούμενους. Η Πρεσβυτέρα Σταυρούλα και οι γυναίκες της ομάδας κάθισαν κοντά στις μητέρες, στις γιαγιάδες και στα παιδιά, ενώ εμείς ακούγαμε τους ανθρώπους να μιλούν για την ασθένεια, τον θάνατο και τις πιέσεις που βάραιναν τα σπίτια τους.

Οι λέξεις vinaka vakalevu, «ευχαριστώ πολύ», μας ακολουθούσαν από το ένα σπίτι στο άλλο. Προφέρονταν με χαμόγελο, με τα χέρια σφιγμένα στα δικά μας και μερικές φορές μέσα από δάκρυα. Οι δυσκολίες δεν είχαν αφαιρέσει από αυτούς τους ανθρώπους την επιθυμία να υποδέχονται, να μοιράζονται και να ευχαριστούν.

Ο Απόστολος Παύλος μιλά για ανθρώπους «λυπούμενους, αεί δε χαίροντες, πτωχούς, πολλούς δε πλουτίζοντας, μηδέν έχοντας και πάντα κατέχοντας» (Β΄ Κορινθίους 6:10). Αυτή την πνευματική ευγένεια την έχουμε συναντήσει πολλές φορές στα Φίτζι, όταν μία οικογένεια λαμβάνει βοήθεια και αμέσως αναζητεί κάτι που μπορεί να προσφέρει στους επισκέπτες της.

Στην Αυστραλία, μεγάλο μέρος της κοινωνικής βοήθειας φθάνει στους ανθρώπους

μέσα από οργανισμούς, επαγγελματικές υπηρεσίες και οργανωμένα προγράμματα πρόνοιας. Οι υπηρεσίες αυτές προστατεύουν πολλούς οι οποίοι διαφορετικά θα κινδύνευαν να λησμονηθούν. Μπορούν, όμως, να μας επιτρέψουν να βοηθούμε χωρίς να εισερχόμαστε πραγματικά στη ζωή του άλλου, να προσφέρουμε χρήματα χωρίς να μάθουμε το όνομά του και να απαντούμε σε μία ανάγκη από απόσταση.

Μέσα στα σπίτια γύρω από τη Λαμπάσα αυτή η απόσταση εξαφανιζόταν. Τα εφόδια μάς περνούσαν από το κατώφλι και κατόπιν ερχόταν η ιστορία μιας ασθένειας, το όνομα κάποιου που είχε πεθάνει, τα δάκρυα μιας γιαγιάς και η προσευχή της Εκκλησίας.

Σε ένα σπίτι, μία ηλικιωμένη γυναίκα μίλησε για κάποιον που ακόμη πενθούσε. Τα χέρια της, σημαδεμένα από χρόνια σποράς, πλυσίματος, μαγειρέματος και φροντίδας παιδιών, αναπαύονταν στα γόνατά της, καθώς θυμόταν τον χαρακτήρα του ανθρώπου, την εργασία του και τη θέση που κατείχε μέσα στην οικογένεια.

Η φωνή της άλλαξε. Χαμήλωσε το βλέμμα και άρχισε να κλαίει. Τα παιδιά παρέμεναν κοντά στην πόρτα και το βραδινό φαγητό συνέχιζε να μαγειρεύεται, ενώ η μυρωδιά από το λάδι καρύδας, την κηροζίνη και τον καπνό του ξύλου έμενε μέσα στο δωμάτιο. Μία θλίψη που κουβαλούσε για πολύ καιρό είχε επιτέλους βρει λόγια.

Μείναμε κοντά της και κλάψαμε μαζί της. Δεν υπήρχε κάτι που έπρεπε να εξηγηθεί. Ο άνθρωπός της ονομάστηκε, η θλίψη της ακούστηκε και, όταν ανοίχθηκε το Ευχολόγιο, το όνομα εκείνο πέρασε στην προσευχή της Εκκλησίας.

Σε ένα άλλο σπίτι, η ασθένεια είχε αλλάξει ολόκληρη τη λειτουργία της οικογένειας. Κάποιος έπρεπε να παραμένει συνεχώς δίπλα στον ασθενή, η εργασία είχε γίνει αβέβαιη και το κόστος των τροφίμων, των φαρμάκων και της μετακίνησης ασκούσε ακόμη μεγαλύτερη πίεση σε ανθρώπους που ήδη ζούσαν με πολύ λίγα. Μία μητέρα τράβηξε το παιδί της κοντά της καθώς άρχισαν οι ευχές και έκανε το σημείο του Σταυρού.

Σε άλλο σπίτι, ένας πατέρας στεκόταν κοντά στην πόρτα και μιλούσε ελάχιστα, μέχρι τη στιγμή που αναφέρθηκε το όνομα ενός συγγενή που είχε φύγει από τη ζωή. Η θλίψη που κρατούσε μέσα του έγινε τότε ορατή και μας ζήτησε να μνημονεύσουμε τον άνθρωπό του στη Θεία Λειτουργία.

Ένα δέμα τροφίμων μπορεί να γεμίσει ένα άδειο ράφι και ένα κουπόνι να

ανακουφίσει την πίεση της επόμενης εβδομάδας. Δεν μπορεί, όμως, να επιστρέψει τον άνθρωπο του οποίου η θέση παραμένει κενή στο οικογενειακό τραπέζι. Ακούσαμε όσα ήθελε να μας εμπιστευθεί η κάθε οικογένεια και κατόπιν ανοίχθηκε το Ευχολόγιο.

«Ασθενεί τις εν υμίν; προσκαλεσάσθω τους πρεσβυτέρους της Εκκλησίας, και προσευξάσθωσαν επ’ αυτόν» (Ιακώβου 5:14).

Διαβάστηκαν ευχές για τους ασθενείς, προσφέρθηκαν δεήσεις για ίαση, δύναμη, ειρήνη και παρηγοριά και μνημονεύθηκαν κατ’ όνομα οι κεκοιμημένοι. Δίπλα σε κρεβάτια, κατσαρόλες, σχολικά βιβλία και οικογενειακές φωτογραφίες, κάθε άνθρωπος εισερχόταν στην προσευχή ενώπιον του Θεού.

Πολλοί μας ευχαρίστησαν για τα τρόφιμα, όμως η βαθύτερη ευγνωμοσύνη τους εκφράστηκε μετά τις ευχές. Μία μητέρα χαιρόταν επειδή ευλογήθηκε το παιδί της. Μία χήρα κρατούσε το χέρι του ιερέα επειδή είχε μνημονευθεί το όνομα του συζύγου της. Ένας ηλικιωμένος ρωτούσε πότε θα επέστρεφε η Εκκλησία. Περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, ήθελαν να γνωρίζουν ότι η Εκκλησία τούς θυμάται.

Υπάρχει στους ανθρώπους των Φίτζι ένα βαθύ vakavinavinaka, ένα πνεύμα ευχαριστίας που συνυπάρχει με την ασθένεια, τη φτώχεια και το πένθος. Φαίνεται στο χαμόγελο ενός ανθρώπου που υποφέρει σωματικά, στην οικογένεια που ψάχνει να βρει κάτι για να κεράσει τους επισκέπτες της και στη γιαγιά που ευχαριστεί επειδή κάποιος που αγαπά μνημονεύθηκε στην προσευχή.

Τα τρόφιμα είναι αναγκαία, όπως και τα κουπόνια και κάθε άλλη πρακτική βοήθεια. Οι άνθρωποι, όμως, συχνά μιλούν με ακόμη μεγαλύτερη χαρά για τις ευχές, επειδή η προσευχή τούς βεβαιώνει ότι παραμένουν μέσα στη ζωή της Εκκλησίας.

Το επόμενο πρωί τέλεσα τον Όρθρο, τον Αγιασμό και τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Αγίων Αθανασίου και Νικολάου. Ο ναός της Λαμπάσα αποτελεί το κέντρο μιας ενορίας που εκτείνεται σε μεγάλη περιοχή, όπου οι αποστάσεις, οι δύσκολοι δρόμοι και η έλλειψη μεταφορικών μέσων χωρίζουν τις ορθόδοξες οικογένειες μεταξύ τους.

Κατά τη διάρκεια των ακολουθιών, ο π. Αλέξιος ταξίδευε επανειλημμένα από τον ναό στους γύρω οικισμούς, μεταφέροντας ανθρώπους που δεν είχαν άλλον τρόπο να έλθουν. Έφθανε με μία οικογένεια, τη βοηθούσε να εισέλθει στον ναό και έφευγε ξανά για να παραλάβει την επόμενη. Ακουγόταν το αυτοκίνητό του έξω και λίγο αργότερα εμφανίζονταν περισσότεροι άνθρωποι στην πόρτα. Ορισμένοι έρχονταν από μεγάλη απόσταση, ενώ άλλοι ήταν ηλικιωμένοι ή ασθενείς και δεν θα

μπορούσαν ποτέ να φθάσουν μόνοι τους.

Στις ενορίες μας στην Αυστραλία ανακοινώνεται η ώρα της Θείας Λειτουργίας και ο ιερέας συνήθως περιμένει να έλθουν οι πιστοί. Στη Λαμπάσα, ο π. Αλέξιος περνά μέρος της ακολουθίας βγαίνοντας για να τους βρει. Το αυτοκίνητο επιστρέφει με μία οικογένεια και αναχωρεί πάλι για την επόμενη, μέχρι άνθρωποι που ζουν μακριά ο ένας από τον άλλον να σταθούν μαζί μπροστά στην ίδια Αγία Τράπεζα.

Ο Ευαγγελιστής Λουκάς περιγράφει τους πρώτους χριστιανούς να συγκεντρώνονται στον ναό και να μοιράζονται τον άρτο στα σπίτια τους. (Πράξεις 2:46). Στη Λαμπάσα η κίνηση αυτή συνεχίζεται και προς τις δύο κατευθύνσεις. Ο ιερέας φεύγει από τον ναό για τα σπίτια, φέρνει τους ανθρώπους του στη Θεία Ευχαριστία και κατόπιν επιστρέφει μαζί τους στις ασθένειες, στα ερωτήματα και στις ανάγκες της καθημερινότητάς τους.

Μετά τις ακολουθίες τοποθετήθηκαν στα τραπέζια τσάι, ψωμί, φρούτα και φαγητά που είχαν ετοιμάσει οι ενορίτες. Η μυρωδιά του κάρι, της καρύδας και του ζεστού roti ανακατευόταν με το θυμίαμα που παρέμενε μέσα στον ναό, ενώ το talanoa συνεχιζόταν καθώς οι άνθρωποι έθεταν περισσότερες ερωτήσεις για την πίστη. Τα παιδιά έτρωγαν και έπαιζαν κοντά μας, οι ενήλικοι παρέμεναν για να μιλήσουν με τον π. Αλέξιο και άνθρωποι που ζούσαν μακριά ο ένας από τον άλλον είχαν την ευκαιρία να μοιραστούν νέα, γέλιο και όσα βάραιναν την καρδιά τους.

Περάσαμε, επίσης, χρόνο με τον π. Αλέξιο και την Πρεσβυτέρα Σεβαστία, καθώς και με την Πρεσβυτέρα Μαρία, χήρα του μακαριστού π. Βαρνάβα Νάιρ. Ο π. Βαρνάβας υπηρέτησε την ιεραποστολή στη Λαμπάσα μέχρι την αιφνίδια κοίμησή του και η απουσία του παραμένει αισθητή στους ανθρώπους που προσευχήθηκαν μαζί του και γνώρισαν την ποιμαντική του φροντίδα. Ο π. Αλέξιος ταξιδεύει τώρα στους ίδιους δρόμους, επισκέπτεται τις ίδιες κοινότητες και προσφέρει τα ονόματά τους στην Αγία Τράπεζα.

Το απόγευμα του Σαββάτου είχαμε επιστρέψει στο Βίτι Λέβου και κατευθυνόμασταν προς τον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος στο Σαουένι. Εκεί μας υποδέχθηκαν ο Αρχιμανδρίτης π. Μελέτιος Πάντιτς, Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Ζηλανδίας και υπεύθυνος ιερέας για την ιεραποστολή της στον Νότιο Ειρηνικό, ο π. Τιμόθεος Τριανταφύλλου, εφημέριος του Ιερού Ναού της Αγίας Τριάδος, η Πρεσβυτέρα Λυδία και τα παιδιά του Ορφανοτροφείου της Αγίας Ταβιθάς.

Πριν ασχοληθούμε με τα υπόλοιπα εφόδια, σταθήκαμε στον τάφο του προσφάτως

κεκοιμημένου π. Βαρθολομαίου. Ο τάφος του βρίσκεται μπροστά από την Αγία Τριάδα, λίγα μόνο βήματα από τη σταυρόσχημη κολυμβήθρα και τον ναό που υπηρέτησε.

Ο π. Βαρθολομαίος υπήρξε ο πρώτος γηγενής Φιτζιανός ορθόδοξος ιερέας και η ζωή του ανήκει πλέον στην ιστορία της Εκκλησίας στα Φίτζι. Οι πιστοί περνούν δίπλα από τον τάφο του καθώς πλησιάζουν στον ναό, οι καμπάνες ακούγονται πάνω από τον χώρο της αναπαύσεώς του και τα παιδιά διασχίζουν καθημερινά τον αυλόγυρο.

Η Πρεσβυτέρα Λυδία στάθηκε μαζί μας καθώς προσευχηθήκαμε για την ανάπαυσή

του. Οι φοίνικες κινούνταν στον απογευματινό αέρα. Μπροστά μας στεκόταν η Αγία Τριάδα και μέσα στη γη αναπαυόταν ένας ιερέας που είχε αφιερώσει τη ζωή του στους ανθρώπους οι οποίοι εξακολουθούσαν να συγκεντρώνονται εκεί.

Τα υπόλοιπα δέματα με τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης είχαν ήδη ετοιμαστεί από τον Αμφιλόχιο και τους νέους. Περίπου είκοσι πέντε παιδιά και ενήλικοι ενώθηκαν με τους κληρικούς, τη Νίκη, τη Μαρί, τη Βικτωρία και την Κρίστεν, καθώς και με την κυρία Ιωάννα και την κυρία Μαρία από τη Μελβούρνη και τον κ. Ηλία, οικοδόμο από την Ελλάδα. Όλοι μαζί αναχωρήσαμε από το Σαουένι για την Κοροϊπίτα και τους γύρω οικισμούς.

Στους δρόμους του Βίτι Λέβου, μεγάλα τροπικά δέντρα και καρύδες σκίαζαν τη διαδρομή. Κασάβα, dalo και bele φύτρωναν δίπλα στα σπίτια, τα απλωμένα ρούχα κινούνταν στο απογευματινό αεράκι και καπνός από τις φωτιές του μαγειρέματος περνούσε μέσα από τις αυλές.

Τα παιδιά της Αγίας Ταβιθάς βρέθηκαν στο κέντρο της διανομής. Σήκωναν τα δέματα από τα αυτοκίνητα και τα μετέφεραν προς τα σπίτια, καθώς άλλα παιδιά εμφανίζονταν πίσω από τις κατοικίες και τα παρακολουθούσαν να πλησιάζουν. Ορισμένα έτρεχαν αμέσως κοντά μας, ενώ άλλα παρέμεναν δίπλα στις μητέρες τους μέχρι να ανταλλάξουμε τους πρώτους χαιρετισμούς.

Ένα από τα παιδιά σήκωσε ένα δέμα με ρύζι, αλεύρι και είδη υγιεινής και το μετέφερε προς ένα σπίτι, όπου ένα άλλο παιδί το παρακολουθούσε από την πόρτα. Κατά την προετοιμασία, όλα αυτά ήταν πράγματα που έπρεπε να καταμετρηθούν και να μοιραστούν. Εκεί, όμως, ανήκαν πλέον σε μία συγκεκριμένη οικογένεια.

Η φιτζιανή λέξη loloma περιλαμβάνει την αγάπη, το έλεος και το δώρο που προσφέρεται από την καρδιά. Τα τρόφιμα ήταν μία έκφραση αυτής της loloma, όπως και ο τρόπος με τον οποίο τα παιδιά έμπαιναν σε κάθε αυλή, χαιρετούσαν την οικογένεια και παρέμεναν κατά τη διάρκεια της προσευχής.

Στην Κοροϊπίτα τα παιδιά είδαν τι σήμαιναν τα εφόδια όταν έφευγαν από τα τραπέζια της συσκευασίας. Στέκονταν ήσυχα καθώς μιλούσαν οι οικογένειες και καθώς δίνονταν τα ονόματα των ασθενών και των κεκοιμημένων για προσευχή. Δεν χρειαζόταν να ανακοινωθεί κάποιο ιδιαίτερο μάθημα. Η ίδια η διακονία τούς δίδασκε τη ζωή της Εκκλησίας.

Καθώς το απόγευμα έδινε τη θέση του στη νύχτα, ο καπνός απλωνόταν ανάμεσα στα σπίτια της Κοροϊπίτα και ο αέρας μύριζε κασάβα, κάρι και γάλα καρύδας. Τα

παιδιά συνέχιζαν να τρέχουν ανάμεσα στα σπίτια, ενώ οι ενήλικοι ετοίμαζαν το βραδινό φαγητό. Δεν θα προλαβαίναμε να επιστρέψουμε στην Αγία Τριάδα για τον Εσπερινό. Έτσι, η ακολουθία μπήκε στο σπίτι της Ιωάννας.

Παιδιά, νέοι, γονείς και ηλικιωμένοι γέμισαν το σπίτι. Ορισμένοι στέκονταν όρθιοι και άλλοι βρήκαν θέση κοντά στην πόρτα. Τοποθετήθηκαν οι εικόνες, οι συζητήσεις σταμάτησαν και άρχισαν οι εσπερινοί ψαλμοί.

Τα λόγια του Ευαγγελιστή Λουκά, «κατ’ οίκον», πήραν ορατή μορφή, καθώς οι προσευχές ακούγονταν ανάμεσα σε μαγειρικά σκεύη, σχολικές τσάντες και στους ήχους της ζωής του χωριού έξω από το σπίτι. Παιδιά και ενήλικοι αποκρίνονταν στα φιτζιανά. Η γλώσσα στην οποία οι γονείς μιλούν στα παιδιά τους και οι οικογένειες θυμούνται τους κεκοιμημένους τους γινόταν η γλώσσα της εσπερινής προσευχής.

«Κατευθυνθήτω η προσευχή μου ως θυμίαμα ενώπιόν σου· έπαρσις των χειρών μου θυσία εσπερινή» (Ψαλμός 140:2 κατά τους Εβδομήκοντα).

Τα σπίτια που είχαμε επισκεφθεί στη Λαμπάσα, στην Κοροϊπίτα και στο Σαουένι ενώθηκαν μέσα στις ίδιες δεήσεις. Οι ασθενείς, οι πενθούντες και οι οικογένειες που μας είχαν δεχθεί μνημονεύθηκαν μαζί ενώπιον του Θεού.

Στη Βανούα Λέβου και στη Βίτι Λέβου διανεμήθηκαν περισσότερα από διακόσια δέματα με τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης, μαζί με κουπόνια αγορών και άλλη βοήθεια. Ο αριθμός δείχνει το μέγεθος της προσπάθειας, δεν μπορεί όμως να χωρέσει τις ιστορίες που ακούστηκαν μέσα σε εκείνα τα σπίτια. Τα τρόφιμα μπήκαν στα ντουλάπια και στις κουζίνες, ενώ τα ονόματα μπήκαν στην προσευχή της Εκκλησίας.

Μέχρι το πρωί της Κυριακής, τα κιβώτια είχαν αδειάσει και τα περισσότερα εφόδια είχαν φύγει από τα αυτοκίνητα. Ο δρόμος μάς οδήγησε τώρα στη σταυρόσχημη κολυμβήθρα μπροστά από την Αγία Τριάδα, όπου η Μόνικα, η Μαγδαληνή, η Μιχαέλα και ο μικρός Αμφιλόχιος περίμεναν να εισέλθουν στη ζωή του Χριστού.

Μετά τον Όρθρο, το εκκλησίασμα βγήκε από τον ναό και συγκεντρώθηκε γύρω από την κολυμβήθρα. Ο τροπικός ήλιος έπεφτε πάνω στο νερό. Κοντά βρίσκονταν έτοιμοι οι λευκοί χιτώνες, οι πετσέτες, οι λαμπάδες και το Άγιο Μύρο, ενώ οι οικογένειες, οι ανάδοχοι, τα παιδιά και οι ενορίτες στέκονταν γύρω από τις τέσσερις πλευρές της σταυρόσχημης κολυμβήθρας.

Τα Βαπτίσματα τελέστηκαν από τον Αρχιμανδρίτη π. Μελέτιο, τον π. Τιμόθεο Τριανταφύλλου και εμένα. Οι κατηχούμενοι στράφηκαν προς τη δύση και αποτάχθηκαν τον πονηρό. Κατόπιν στράφηκαν προς την ανατολή, συντάχθηκαν με τον Χριστό και ομολόγησαν το Σύμβολο της Πίστεως. Το νερό αγιάστηκε, το έλαιο της αγαλλιάσεως χύθηκε μέσα στην κολυμβήθρα και ο καθένας χρίστηκε πριν η Μόνικα, η Μαγδαληνή, η Μιχαέλα και ο Αμφιλόχιος κατέβουν στα σταυρόσχημα ύδατα και καταδυθούν τρεις φορές στο όνομα του Πατρός και του Υιού και του

Αγίου Πνεύματος.

Αναδύθηκαν από το νερό, ντύθηκαν στα λευκά και, με το Άγιο Χρίσμα, σφραγίστηκαν με τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος.

«Όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε» (Γαλάτας 3:27).

Οι κληρικοί, οι ανάδοχοι και οι νεοφώτιστοι περιήλθαν την κολυμβήθρα, ενώ ψαλλόταν ο αποστολικός ύμνος. Τα λευκά ενδύματα έλαμπαν κάτω από τον ήλιο των Φίτζι και οι λαμπάδες έκαιγαν στα χέρια των αναδόχων. Η πομπή στράφηκε κατόπιν προς την Αγία Τριάδα και οι ιερείς, οι νεοβαπτισμένοι και ο λαός εισήλθαν στον ναό για τη συνέχιση της Θείας Λειτουργίας.

Εκείνη η Κυριακή ήταν γεμάτη εκκλησιαστική λαμπρότητα και φωνές. Παιδιά, νέοι και ενήλικοι έψαλλαν μαζί και οι αποκρίσεις τους γέμιζαν τον ναό, περιβάλλοντας τους νεοβαπτισμένους καθώς εισέρχονταν στην ευχαριστιακή ζωή της Εκκλησίας. Βυζαντινές μελωδίες αποδίδονταν με φιτζιανά λόγια και προσευχές που είχαν περάσει μέσα από αιώνες και λαούς ακούγονταν πλέον οικείες μέσα στο vanua.

Σε πολλές ορθόδοξες κοινότητες της Αυστραλίας και της ευρύτερης Διασποράς αναρωτιόμαστε αν η επόμενη γενιά θα δεχθεί την πίστη ως δική της ή αν θα κληρονομήσει μόνο τις εξωτερικές μορφές της. Στην Αγία Τριάδα τα ίδια τα παιδιά έδωσαν την απάντηση.

Την ημέρα της Πεντηκοστής, όσοι βρίσκονταν στην Ιερουσαλήμ άκουσαν τους

Αποστόλους να διακηρύττουν «ταις ημετέραις γλώσσαις τα μεγαλεία του Θεού» (Πράξεις 2:11). Κάτι από αυτό το μυστήριο της Πεντηκοστής ζει στην Αγία Τριάδα, όπου τα παιδιά ψάλλουν, οι ενήλικοι αποκρίνονται και οι νέοι αναγινώσκουν. Οι προσευχές της Εκκλησίας ακούγονται στα φιτζιανά από ανθρώπους των οποίων η πίστη ριζώνει μέσα στη δική τους γλώσσα και γη.

Η δύναμη των φωνών τους θύμιζε τον «ήχο ώσπερ φερομένης πνοής βιαίας» που γέμισε τον οίκο κατά την Πεντηκοστή. Η δύναμή τους, όμως, δεν προερχόταν μόνο από την ένταση. Εκείνη την ώρα η Ορθόδοξη Εκκλησία δοξολογούσε τον Θεό με τη φωνή των ίδιων των Φίτζι.

Ήταν τα ίδια παιδιά και οι ίδιοι νέοι που είχαν συσκευάσει τα εφόδια, είχαν εισέλθει στα οικογενειακά σπίτια και είχαν σταθεί δίπλα σε όσους ζητούσαν προσευχή. Όσα είχαν προσφέρει με τα χέρια τους τις προηγούμενες ημέρες υψώνονταν τώρα μέσα από τις φωνές τους ως δοξολογία.

Ακολούθησε ο Γάμος της Μόνικας και του Θεοδώρου. Η Μόνικα, γεννημένη στα Φίτζι και μόνιμη κάτοικος Αδελαΐδας, είχε εισέλθει εκείνο το πρωί στην Ορθόδοξη Εκκλησία και τώρα στεκόταν δίπλα στον Θεόδωρο, έναν Ελληνορθόδοξο από την Αδελαΐδα, για να ενωθούν με το Μυστήριο του Γάμου.

Το Μυστήριο τέλεσαν ο Αρχιμανδρίτης π. Μελέτιος, ο π. Τιμόθεος και εγώ, ενώ δίπλα τους στεκόταν ο παράνυμφος Λάμπρος Δημοσθένους, ο οποίος είχε επίσης ταξιδέψει από την Αδελαΐδα.

Τα στέφανα τοποθετήθηκαν στα κεφάλια της Μόνικας και του Θεοδώρου. Ήπιαν από το κοινό ποτήριο και περιήλθαν το Ευαγγέλιο και την Αγία Τράπεζα, ενώ ψάλλονταν τα τροπάρια των Μαρτύρων. Η κοινή τους ζωή άρχισε στην ίδια ενορία όπου, λίγη ώρα νωρίτερα, είχε αρχίσει και η ζωή της Μόνικας μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Ακολούθησαν δύο σαραντισμοί, καθώς μητέρες έφεραν τα βρέφη τους στον ναό και τοποθέτησαν την αρχή της ζωής τους μέσα στην προσευχή της ενορίας. Μέσα σε ένα πρωινό, η Αγία Τριάδα υποδέχθηκε τέσσερις νέους χριστιανούς, τέλεσε τη Θεία Ευχαριστία, στεφάνωσε ένα ανδρόγυνο και δέχθηκε μητέρες με τα βρέφη τους.

Ακολούθησε κοινό γεύμα, που είχε ετοιμάσει η Πρεσβυτέρα Λυδία με τη βοήθεια των ανθρώπων γύρω της. Περίπου εβδομήντα άτομα κάθισαν στα τραπέζια, όπου είχαν τοποθετηθεί κάρι, ρύζι, roti, κασάβα, κρέας, σαλάτες, φρούτα και τα φαγητά που είχαν ετοιμαστεί για τις Βαπτίσεις και τον Γάμο. Τα παιδιά κινούνταν ανάμεσα στα τραπέζια, οι συγγενείς αγκάλιαζαν τους νεοβαπτισμένους και η Μόνικα με τον

Θεόδωρο κάθονταν ανάμεσα σε όσους είχαν παρακολουθήσει τόσο την κολυμβήθρα όσο και τα στέφανα.

Στις οργανωμένες ενορίες μας, συχνά μιλάμε για το γεύμα μετά τη Θεία Λειτουργία σαν να αρχίζει το κοινωνικό μέρος όταν έχει τελειώσει το λατρευτικό. Στο Σαουένι τέτοια διακοπή δεν υπήρχε. Οι νεοβαπτισμένοι, οι νεόνυμφοι, οι μητέρες με τα βρέφη τους, οι κληρικοί, οι χήρες, τα παιδιά και οι επισκέπτες έτρωγαν μαζί ως μία κοινότητα.

Λίγα μόλις βήματα μακριά βρισκόταν ο τάφος του π. Βαρθολομαίου. Η χήρα του

κινούνταν ανάμεσα στα τραπέζια, γέμιζε πιάτα, καλωσόριζε τους επισκέπτες και φρόντιζε να έχουν φάει όλα τα παιδιά και όλοι οι προσκυνητές.

«Εάν τε ουν ζώμεν, τω Κυρίω ζώμεν· εάν τε αποθνήσκωμεν, τω Κυρίω αποθνήσκομεν» (Ρωμαίους 14:8).

Ο π. Βαρθολομαίος αναπαυόταν μπροστά από την Αγία Τριάδα, ενώ η ζωή στην οποία είχε αφιερωθεί συνεχιζόταν λίγα μέτρα πιο πέρα. Νέοι χριστιανοί είχαν αναδυθεί από την κολυμβήθρα, ένας άνδρας και μία γυναίκα είχαν στεφανωθεί, μητέρες είχαν προσφέρει τα βρέφη τους στην Εκκλησία και οι φωνές των παιδιών είχαν γεμίσει τον ναό που εκείνος διακόνησε.

Η Πρεσβυτέρα Λυδία πενθούσε και ταυτόχρονα διακονούσε, υποδεχόμενη τους ανθρώπους ως οικογένειά της. Η μνήμη του συζύγου της παρέμενε ζωντανή στην αγάπη της και στη λατρευτική ζωή που συνεχιζόταν στον τόπο όπου εκείνος αναπαύεται.

Ο Ευαγγελιστής Λουκάς γράφει ότι οι πρώτοι χριστιανοί έτρωγαν μαζί «εν αγαλλιάσει και αφελότητι καρδίας, αινούντες τον Θεόν» (Πράξεις 2:46-47). Αυτή η αγαλλίαση ήταν παρούσα γύρω από τα τραπέζια στο Σαουένι, καθώς γέμιζαν τα πιάτα, μετακινούνταν καρέκλες για να χωρέσει ένας ακόμη άνθρωπος και όλοι παρακινούνταν να φάνε περισσότερο. Παιδιά, νέοι και ενήλικοι τραγουδούσαν φιτζιανά τραγούδια και οι φωνές που είχαν γεμίσει τον ναό κατά τη Θεία Λειτουργία υψώνονταν τώρα γύρω από το γεύμα μέσα σε γέλια και επαναλαμβανόμενα vinaka vakalevu.

Εκείνο το βράδυ ταξιδέψαμε μέσα από το Σαμπέτο για τον Εσπερινό στο Παρεκκλήσιο της Αγίας Παρασκευής. Πάνω από την κοιλάδα απλωνόταν η γνωστή κορυφογραμμή του βουνού που οι κάτοικοι ονομάζουν Sleeping Giant, τον «Κοιμισμένο Γίγαντα». Το μέτωπο, το στήθος και το μακρύ σώμα του σκοτείνιαζαν μέσα στο τελευταίο φως.

Όταν άρχισαν τα τροπάρια του Προφήτη Ηλία, τα παιδιά έψαλαν με τέτοια δύναμη, ώστε οι φωνές τους έμοιαζαν να βγαίνουν από το ανοιχτό παρεκκλήσιο, να περνούν πάνω από τα χωράφια με τα ζαχαροκάλαμα και να κτυπούν το ίδιο το βουνό, σαν να ήθελαν να ξυπνήσουν τον Κοιμισμένο Γίγαντα από τον μακρύ του ύπνο.

Πάνω από το Σαμπέτο βρισκόταν η κοιμισμένη μορφή του βουνού, ενώ χαμηλότερα η Εκκλησία τιμούσε τον άγρυπνο Προφήτη Ηλία, ο οποίος στάθηκε ενώπιον του Θεού στον Κάρμηλο και στο Χωρήβ, κάλεσε τον Ισραήλ να εξέλθει από τον πνευματικό ύπνο και προσευχήθηκε μέχρι να κατέλθει φωτιά από τον ουρανό.

Η φωνή του είχε κάποτε αντηχήσει πάνω στον Κάρμηλο: «Έως πότε υμείς χωλανείτε επ’ αμφοτέραις ταις ιγνύαις;» (Γ΄ Βασιλειών 18:21). Τώρα τα παιδιά των Φίτζι έψαλλαν τα τροπάρια της εορτής του και οι φωνές τους περνούσαν μέσα από την κοιλάδα σαν μία ακόμη πρόσκληση για αφύπνιση.

Το βουνό δεν κινήθηκε, όμως το Σαμπέτο είχε ξυπνήσει για προσευχή. Τα κανδήλια έκαιγαν μπροστά στις εικόνες και το θυμίαμα ανέβαινε κάτω από τη στέγη του παρεκκλησίου, ενώ έξω το matangi περνούσε ανάμεσα στα φύλλα, θυμίζοντας τον Προφήτη που ξεπέρασε τον άνεμο, τον σεισμό και τη φωτιά και κάλυψε το πρόσωπό του μπροστά στη λεπτή αύρα της παρουσίας του Θεού.

Καθώς οι φωνές των παιδιών γέμιζαν το παρεκκλήσιο, οι λέξεις του αρχαίου εσπερινού ύμνου ένωναν το βουνό, το φως που έσβηνε και ολόκληρη την κοιλάδα μέσα στην προσευχή:

«Ελθόντες επί την ηλίου δύσιν, ιδόντες φως εσπερινόν, υμνούμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα Θεόν».

Το τελευταίο φως αναπαυόταν πάνω στην κορυφογραμμή του Σαμπέτο, ενώ τα παιδιά συνέχιζαν να ψάλλουν στο παρεκκλήσιο χαμηλότερα.

Μετά τον Εσπερινό, περισσότεροι από πενήντα ενορίτες και παιδιά συγκεντρώθηκαν στο Sunny’s Pizza. Τα τροπάρια του παρεκκλησίου έδωσαν τη θέση τους στα γέλια, στα φιτζιανά τραγούδια και στα γεμάτα τραπέζια. Ψηλά πάνω από την κοιλάδα ο Κοιμισμένος Γίγαντας συνέχιζε να αναπαύεται, ενώ χαμηλότερα η εορτή συνεχιζόταν μέσα από τη φιλοξενία και το vakavinavinaka.

Αργότερα εκείνο το βράδυ, ένα από τα μικρότερα κορίτσια ήλθε και κάθισε στα γόνατά μου. Με αγκάλιασε και άπλωσε το χέρι της για να αγγίξει τα γένια μου. Μου είπε ότι στενοχωριόταν επειδή ήταν στενοχωρημένη και η Πρεσβυτέρα. Η γιαγιά της Πρεσβυτέρας Σταυρούλας είχε κοιμηθεί και εκείνη είχε επιστρέψει στην Αδελαΐδα για την κηδεία.

Το παιδί μού είπε ότι ήθελε να έλθει στο σπίτι μας στην Αδελαΐδα μαζί με όλα τα παιδιά. Θα μπορούσαν να προσευχηθούν εκεί όλοι μαζί, όπως είχαν προσευχηθεί το

Σάββατο στα σπίτια της Κοροϊπίτα και του Σαουένι, και να προσφέρουν στην Πρεσβυτέρα παρηγοριά και τη χαρά του Χριστού.

Την προηγούμενη ημέρα είχαμε εξηγήσει στα παιδιά ότι αρκετές οικογένειες πενθούσαν ανθρώπους που αγαπούσαν και ότι μπαίναμε στα σπίτια τους για να προσευχηθούμε για τις ψυχές των κεκοιμημένων και να σταθούμε δίπλα σε όσους θρηνούσαν. Τα λόγια αυτά είχαν βρει θέση μέσα στην καρδιά της. Η Πρεσβυτέρα ήταν λυπημένη, άρα τα παιδιά έπρεπε να πάνε κοντά της, να προσευχηθούν μαζί της και να μείνουν δίπλα της.

Τα λόγια της με συγκίνησαν βαθιά. Δεν είχε απλώς ακούσει όσα της είχαμε πει. Είχε κάνει τη θλίψη της Πρεσβυτέρας δική της. Ύστερα από δεκατρία χρόνια διακονίας ανάμεσα σε αυτά τα παιδιά, την κράτησα κοντά μου και είπα πολύ λίγα, ενώ τα τραγούδια και τα γέλια συνεχίζονταν γύρω μας. Το μικρό της χέρι ακουμπούσε ακόμη στα γένια μου και η επιθυμία της να μεταφέρει την προσευχή πέρα από τον ωκεανό έμεινε μαζί μου πολύ μετά το τέλος εκείνης της βραδιάς.

Το πρωί της Δευτέρας επιστρέψαμε στην Αγία Τριάδα για τη Θεία Λειτουργία του Προφήτη Ηλία. Στην Αγία Τράπεζα διακονούσαν ο Αρχιμανδρίτης π. Μελέτιος και ο π. Τιμόθεος, ενώ εγώ διηύθυνα την ψαλμωδία μαζί με τον Αμφιλόχιο, τον Γαβριήλ και τον Αλέξιο, τον γιο του π. Τιμοθέου. Παιδιά, νέοι και ενήλικοι έψαλλαν μαζί μας, με πολλές από τις αποκρίσεις να αποδίδονται και πάλι στα φιτζιανά.

Κάθε επιστροφή στα Φίτζι μάς θυμίζει πόσο εύκολα οι πόροι και οι οργανωμένες δομές της ενοριακής ζωής μπορούν να δημιουργήσουν απόσταση ανάμεσα σε εμάς και στις ανάγκες ενός άλλου ανθρώπου.

Στους δρόμους των Φίτζι, ο ιερέας γνωρίζει την οικογένεια που τον περιμένει στο τέλος της διαδρομής. Τα παιδιά μαθαίνουν την αγάπη σηκώνοντας τα ίδια τα τρόφιμα. Η κατήχηση ξεδιπλώνεται δίπλα στις δυσκολίες που φέρνουν οι άνθρωποι μαζί τους. Η γλώσσα του λαού εισέρχεται στους ύμνους και η Θεία Λειτουργία συνεχίζεται μέσα στο σπίτι, στο κοινό τραπέζι και στη φροντίδα όσων υποφέρουν.

Όταν ολοκληρώθηκε το ιεραποστολικό οδοιπορικό, οι άνθρωποι που συναντήσαμε επέστρεψαν μαζί μας, όπως πάντοτε, μέσα στην καρδιά και στην προσευχή μας.

Στο Σαβουσάβου αρχίσαμε ανοίγοντας κιβώτια και μοιράζοντας τρόφιμα σύμφωνα με τις ανάγκες. Στην Αδελαΐδα, μία άλλη προσφορά διαιρείται. Στην Προσκομιδή κόβεται το πρόσφορο και βγαίνουν μερίδες, οι οποίες τοποθετούνται δίπλα στον Αμνό για τους ζώντες και τους κεκοιμημένους: για τον ασθενή κάτω από μία

στέγη από λαμαρίνα, για τη γιαγιά που έκλαψε μιλώντας για τον άνθρωπο που αγαπούσε, για τους μακαριστούς π. Βαρνάβα και π. Βαρθολομαίο, για τους νεοβαπτισμένους και για τις οικογένειες που άνοιξαν τις πόρτες τους και μας εμπιστεύθηκαν τα ονόματά τους.

Τα τρόφιμα παραμένουν στα σπίτια όπου χρειάζονται, ενώ τα ονόματα επιστρέφουν μαζί μας. Ένα χωριό έξω από το Σαβουσάβου, ένα σπίτι στη Λαμπάσα, η κολυμβήθρα στο Σαουένι, η προσευχή ενός παιδιού για την Πρεσβυτέρα και μία ενορία στην Αδελαΐδα συγκεντρώνονται ενώπιον του ίδιου Χριστού και μνημονεύονται στην ίδια Θεία Λειτουργία.

Έτσι συνεχίζεται κάθε ιεραποστολικό οδοιπορικό στα Φίτζι: οι άνθρωποι και τα ονόματα που μας εμπιστεύθηκαν περνούν στην προσευχή της Εκκλησίας και μνημονεύονται ενώπιον του Θεού.

ΠΗΓΗ: ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ